TRADITIONAL FOLK AGAINST COMMUNISM. FECIOREASCA FROM RUPEA: A ROMANIAN TRADITIONAL DANCE WHICH HAS SURVIVED COMMUNIST REGIME

Simona Ioana Dragne, PhD Candidate, "Transilvania" University of Braşov

*Abstract: The project named in detail "**Timeliness research of the field. Discursive mechanisms of explaining Carpathian tradition submitted to the Folk Romanian community"** belongs to **Monumentum Series of Transylvania** and search along an old traditional folk dance that can be listen here: http://calindiaconu.wordpress.com/2011/01/20/fecioreasca-de-la-rupea/, and whose original text has been prohibited and almost destroyed by communism.*
*The outbreak closest to the authenticity of the text was found in the clearance of the ritualic dance: **Fecioreasca from Rupea.***
***Argument:** Rupea has become a but an area of very accomplished in recent years due to genuine potential agreeable folkloric performances, "Color" port and city.*
Examples:

- *TVR 1 - http://www.youtube.com/watch?v=Ir_jAESV15U*
- *http://www.youtube.com/watch?v=7Z5Vp5lw1Ow&feature=related*

http://www.youtube.com/watch?v=CqznGLJ4_l4&feature=related
References to other links may continue indefinitely, they were being constantly, do, strong emitters of conscience ethnographic dimension and folclorica genuine, yet unexplained. The subject of this research is known at the moment of only 11 old rupeni.
***Objective**: to present and may call into question problematic message transmission correct authentic in contemporary folklore, oral transmission is not always the most conservative; to explain their meanings were tradition to play old and to submit the change back to a custom archaic (their sons for works they weren't allowed to enter the dance before 17 years ago, there were let to play only on the edge) to a "democracy" to "expertise" to play Fecioreasca (now and the children of tender age were allowed to come in dance);*
To submit port inherited from generation to generation; to carry out portrait of a genuine teacher Ardelean: Vasile Borcoman - the one who during the communist regime has removed port inherited from forebears in cesspools sneaks and revived the play genuine traditional.

Key-words: tradition, community, folk music, communism, dance, rythm.

THE TEXT OF THE PAPER - justified by documentary filmed time coding:
Motto: "Şi-'nc-o dată să-i dăm roată/Să se uite lumea toată
Şi-'nc-o dată iar aşa/Să nu ne râdă lumea
Hui, ha, ha, ha ..." (hard extern – strigătură feciori **0175** – Pădurea lui Gligore)
sau
batrâna Danciu (96 ani): "Jucam Jocu'Mare cu ficiorii apoi ne lăsam de ei şi ei jucau Ficioreasca" (0217, 0218,0234 + foto vechi tinereţe)
sau
„Pai de când n-am mai jucat
Pare că am şi uitat
Dar acuma am să joc
Pân'-o sta soarele-n loc"(strigatura Vasile Borcoman, singur iarna în pădurea Gligore – Rupea_2.1_part 1)

În partea de vest a oraşului Rupea, pe o înălţime de 121 m deasupra părţii centrale a localităţii, aşezată pe o coloană de bazalt, se află cetatea. De aici, mergând spre Sighişoara, doar o singură localitate săsească, numită Criţ sau Kreuz, mai duce spre graniţa judeţului Braşov. În sens opus, spre Biserica Neagră, e de trecut, poate... doar Pădurea Bogăţii.

BDD-V83 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:49:51 UTC)

Denumirea cetăţii şi a localităţii Rupea provine de la latinescul *rupes* care înseamnă *stâncă*. Poate de aceea, rupenii sunt cu tărie şi de la distanţă păstrători unui vechi joc tradiţional ardelenesc. Chiar şi în perioada comunistă când obiceiurile şi tradiţia autentică românească au fost puse la zid iar colindatul era interzis ... căci (**sincron:„Fiecare avea dosarul acolo sus" – fecior 1 – şezatoare muzeu**), a existat un învăţător rupean, Vasile Borcoman care, ca un adevărat Mecena, a reuşit să convingă comunitatea să scoată portul strămoşesc din lăzile de zestre (**hard extern: folder FECIOREASCA – Rupea Obiceiuri MXF – 2012, 2013)**, să-l îmbrace din nou aşa cum se cuvine în zilele de sărbătoare şi să reia începând cu 1974 vechile obiceiuri. Aşa s-au reluat Colindatul, Balul Feciorilor, numit la acea oră „al Tineretului" şi Balul Portului, adică cel vechi, al Suraţilor.
(sincron **Danciu 51:26-53:55 fecior 2 + foto veche feciori**) *"Dacă n-ar fi fost domnul Borcoman, noi n-am fi ajuns acuma unde suntem...cu portul, cu jocul, cu colindatul, cu Nunta Călaraşilor"*
Un alt gest de rezistenţă la comunism şi partizaniat spiritual al învăţătorului Borcoman a fost ridicarea "camuflată" de zidurile bisericii de Jos, „Sfântul Nicolae" din Rupea, a unui monument în memoria ostaşilor rupeni cazuţi pe frontul de luptă în Primul şi Al Doilea Război Mondial. Învăţătorului îi placea printre multe alte activităţi culturale să compună şi să cânte pricesne la biserică. (**Olimpia Borcoman – 48:30 fecior 2**), îndruma colindatorii (**49:55 – Olimpia Borcoman fecior 2**) şi colecţiona icoane pictate pe sticlă şi obiecte rare româneşti (**01:20 fecior 2 Olimpia Borcoman + Vasile Danciu**). Astfel, într-o casă tradiţională veche, Vasile Borcoman avea să amenajeze ceea ce astăzi se cheamă Muzeul etnografic „Vasile Borcoman" Rupea. Aici este o lume în care orânduiala bunului simţ şi gust povesteşte de la sine la modul cel mai concret recuperator despre autentica identitate naţională. Învăţătorul a conservat o lume materială românească, dar el a reînviat şi un joc vechi ardelenesc care ritualiza şi însoţea marile evenimente pozitive ale anului în comunitatea tradiţională rupeană. Se pare că aceasta este originea reiterării aşa-numitului Joc Mare. Obiceiul de a juca vara în târg, în tânărog (grădini), a treia zi după Rusalii, de Sfânta Marie, în Pădurea lui Gligore sau în Sala Plugarilor, iarna, a treia zi după Crăciun, la Balul Feciorilor se întâmpla întoteauna în portul specific rupenilor. **PORT (fecior 1 si 2, + foto Danciu, nenea Niculiţă).**
Jocul Mare este specific doar Rupei. În satele din vecinătatea imediată, precum Ungra, Fântâna, Paloş sau Mateiaş se joacă frecvent doar Feciorească. (**Dan Darabanţ – hard extern: folder FECIOREASCA – Rupea Obiceiuri MXF –0271, 0268, 0272) I. Jocul Mare** este o suita de dansuri. Se începe cu o **Feciorească**. Doar băieţii fac acest pas însoţit de **Strigătură**. După aceasta, se schimbă melodia, vin fetele şi începe o **Purtată**. Fetele vin la feciori conform unei înţelegeri prestabilite. Deci, se ştie dinainte cine cu cine va juca. "E o discuţie preliminară: *Vezi, ca la Purtată să vii la mine*. Când se schimbă melodia şi începe Purtata fiecare fată ştie la cine se duce. Nevasta la bărbatul ei, şi aşa mai departe ... No ... se face Purtata, câteva strofe acolo ... Se şi strigă atunci. Sunt strigături specifice. (**Vasile Borcoman in Padurea Gligore iarna – meşter la strigaturi – RUPEA 2.1 part 1- folder principal DESKTOP RUPEA)**După aceea iar se schimbă melodia şi unul dintre cei care conduc jocul (Judele) face semn la muzicanţi şi se schimbă melodia şi iară se intră în pasul de Feciorească. E o melodie mai rară, un pas aşezat, specific. Concomitent, fetele fac un cerc, de fapt, un sir, care merge în roata cercului făcut de bărbaţi cu un pas specific, în jurul băieţilor. (**fecior 2 Olimpia Borcoman: "Jocul românesc se făcea tot timpul în cerc. Nu se făcea în linie. Era roată")** Apoi, dansul capătă intensitate, melodia urcă, ritmul se schimbă. Se fac nişte figuri specifice. Fiecare joacă după pricepere. Figurile sunt făcute doar de flăcăi. **(filmarile din Sala Plugarilor cu tinerii + Muzeu Şezatoare)** E un moment apoi când pe strigătură, opresc jocul şi iarăşi se ia de la capăt Feciorească. Din ritmul acela iute, se strigă, se bate din palme într-un mod specific Muzica ştie, se opreşte şi actanţii o iau iar de la capăt pe ritm lent. A două oară se joacă fără Purtată până se ajunge la ritmul iute. Când dănţăuşii obosesc, se intră în **Învârtită**. (**Dan Darabant 0273**) Din nou cu fetele, cu aceleaşi perechi care au fost şi la Purtată".
II. Jocul Mare este o primă suită de dansuri, apoi urmează alte jocuri specifice zonei: **Mărunţişurile. (Dan Darabant – 0275 0277)** Aceste jocuri de perechi şi colective sunt 6 la număr: **Haţegana, Hoina, Muşamaua, Ciobănaşu, Hodoroaga şi Sârba Popii**. Ultimele trei se joacă/alcătuiesc în horă.
După aceste jocuri consecutive urmează din nou o **Învârtită** (**fecior 1, Gheorghita face o Invartita – 00:23:00**).

BDD-V83 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:49:51 UTC)

Dintr-o perspectivă antropologică şi din confirmările bătrânilor rupeni acest joc ardelenesc trimite la un rit de iniţiere sau pubertate în interiorul comunităţii tradiţionale, marcând de fapt pragul dintre adolescenţă şi maturitate. Pe vremuri, nici un fecior nu intra în joc până la vârsta de 17 ani. Copiii şi tinerii sub 17 ani se antrenau în şură cu cocenii de porumb sau cu furca şi jucau pe margine, furând doar din tainele paşilor şi ale ritmului. **(fecior 2 batran exemplificand antrenamentul). „Jocul românesc se învaţă pe margine ca atunci când ajungi la vârsta de intrat în joc să ai ritm"(fecior 1 -01:22 - Borcoman Gheorghe)** În plus, în comunitatea tradiţională era o mare ruşine să te faci de râs. Bunul simţ nu te lăsa să fii neiniţiat, mai ales că există strigătura specifică Jocului Mare: „Râde lumea/Râde ţara/ Râde mândruliţa sara." **(0175 hard extern)**
Interviuri: Olimpia Borcoman (soţia învăţătorului-**fecior 2-00:35:36**), Vasile Danciu (, mama Judelui-Măriuţa Băia (eleva învăţătorului), preot biserica veche de Jos (**hard extern: folder FECIOREASCA – Rupea Obiceiuri MXF – 0248, 0251,0252, 0257)**
Descrierea portului fecior 1 + 2

ACKNOWLEDGEMENT: This paper is supported by the Sectoral Operational Programme Human Resources Development (SOP HRD), ID134378 financed from the European Social Fund and by the Romanian Government.

Arnold van Gennep, Rituri de trecere, Ed. Polirom, 1996
Gilbert Durand - Structurile Antropologice ale Imaginarului, Ed. Univers Eniclopedic, Bucureşti, 1998
Daniel Cojanu, Ipostaze ale simbolului în lumea tradiţională, Ed. Lumen, Iaşi, 2009

BDD-V83 © 2014 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.143 (2026-11-18 20:49:51 UTC)